

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри нормальної і патологічної
анатомії та фізіології тварин

 Василь БЕРДНИК

« 08 » лютого 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Практична фізіологія свійських тварин»

Полтава
2021/2022 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Практична фізіологія свійських тварин» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина, спеціальності 211 Ветеринарна медицина та освітньо-професійною програмою Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза, спеціальності 212 Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза.

Мова викладання державна

Розробник: О. Киричко, кандидат ветеринарних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин
Протокол від «08» лютого 2021 року № 7

1.Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання спеціальність 211 Ветеринарна медицина
Загальна кількість годин -	120
Кількість кредитів –	4,0
Місце в індивідуальному навчальному плані студента (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова
Рік навчання (курс)	2
Семестр	4
Лекції (годин)	16
Практичні (семінарські) (годин)	-
Лабораторні (годин)	24
Самостійна робота (годин)	80
в т. ч. індивідуальні завдання (вказати вид) (годин)	-
Вид підсумкового контролю	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: Анатомія свійських тварин, Фізіологія тварин.

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти теоретичних і практичних знань щодо застосування фізіологічних методів досліджень у клінічній практиці. Це допомагає спеціалісту ветеринарної медицини розуміти значення фізіологічної норми у діагностиці хвороб та уявленню патогенезу, вдосконалює практичні навички проведення досліджень.

Основні завдання навчальної дисципліни: навчити проводити клінічні дослідження, ставити фізіологічні досліди, робити висновки про стан організму.

Компетентності:

загальні

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

фахові:

- ФК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних видів та птахів.
- ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо фізіологічного стану тварин різних видів та птахів.
- ФК 4. Здатність організувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Визначати суть та особливості фізіологічних процесів, які відбуваються в організмі різних видів тварин та птахів та їх клінічні прояви для практичної діяльності лікаря ветеринарної медицини.
- ПРН 2. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

4. Програма навчальної дисципліни

- Тема 1. Загальні методи фізіологічних досліджень.
Анотація: Загальні поняття про методи фізіологічних досліджень. Класифікація методів фізіологічних досліджень. Спостереження, огляд, пальпація, аускультация. Спеціальні методи фізіологічних досліджень.
- Тема 2. Дослідження системи крові.
Анотація: Значення та фізіологічні показники функціонального стану системи крові. Загальна характеристика методів досліджень крові. Основні принципи відбору та підготовки крові до дослідження. Морфологічні, біохімічні та імунологічні методи досліджень крові.
- Тема 3. Дослідження системи кровообігу.
Анотація: Значення та фізіологічні показники стану складових системи кровообігу. Загальна характеристика методів досліджень системи кровообігу. Дослідження серця та судин у практиці.
- Тема 4. Дослідження дихального апарату дихального апарату.
Анотація: Значення та фізіологічні показники дихального апарату. Загальна характеристика методів досліджень дихального апарату. Дослідження носа, гортані та трахеї, грудної клітки. Дослідження функціонального стану дихальної системи.
- Тема 5. Дослідження системи травлення та обміну речовин.
Анотація: Значення та фізіологічні показники системи травлення та обміну речовин. Загальна характеристика методів досліджень системи травлення та обміну речовин. Дослідження приймання корму та води, ротової порожнини та її органів, стравоходу, шлунка, передшлунків і сичуга жуйних, печінки, дослідження черева, обміну речовин.
- Тема 6. Дослідження сечостатевого апарату.

Анотація: Значення та фізіологічні показники Загальна характеристика методів досліджень сечовидільної системи. Дослідження сечі. Дослідження статевої системи самців і самок.

Тема 7. Дослідження нервової системи та аналізаторів.

Анотація: Значення та фізіологічні прояви функціонування нервової системи. Загальна характеристика методів досліджень нервової системи. Дослідження поведінки тварин, черепа та хребта, рефлексів, органів чуття.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	
Тема 1. Загальні методи фізіологічних досліджень.	12	2		2	10
Тема 2 . Дослідження системи крові.	18	2		4	12
Тема 3. Дослідження системи кровообігу.	18	2		4	12
Тема 4. Дослідження дихального апарату.	14	2		2	10
Тема 5. Дослідження системи травлення та обміну речовин.	20	4		4	12
Тема 6. Дослідження сечостатевого апарату.	18	2		4	12
Тема 7. Дослідження нервової системи та аналізаторів.	18	2		4	12
Усього годин	120	16	-	24	80
ЗАЛІК	-	-	-	-	-

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назви тем	Кількість годин
1	Загальні методи фізіологічних досліджень.	2
2	Дослідження системи крові.	4
3	Дослідження системи кровообігу.	4
4	Дослідження дихального апарату.	2
5	Дослідження системи травлення та обміну речовин.	4
6	Дослідження сечостатевого апарату.	4
7	Дослідження нервової системи та аналізаторів.	4
	Разом	24

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назви тем	Кількість годин
1	Загальні методи фізіологічних досліджень.	10
2	Дослідження системи крові.	12
3	Дослідження системи кровообігу.	12
4	Дослідження дихального апарату.	10
5	Дослідження системи травлення та обміну речовин.	12
6	Дослідження сечостатевого апарату.	12
7	Дослідження нервової системи та аналізаторів.	12
	Разом	80

8. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПНР 1. Визначати суть та особливості фізіологічних процесів, які відбуваються в організмі різних видів тварин та птахів у нормі та їх клінічні прояви.	словесні методи: 1) лекція, 2) розповідь-пояснення, 3) інструктаж; наочні методи: 1) ілюстрування, 2) демонстрування, 3) спостереження; практичні методи: 1) дослідні роботи, 2) лабораторні роботи, 3) робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату; комп'ютерні та мультимедійні методи: 1) використання мультимедійних презентацій, 2) ☐ дистанційне навчання.	опитування, виконання завдань лабораторних робіт та їх захист, ведення конспекту, ведення словника, екзамен. ☐ розв'язування тестів
ПРН 2. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та	словесні методи: 1) лекція, 2) розповідь-пояснення, 3) інструктаж;	опитування, виконання завдань лабораторних робіт та їх захист, ведення конспекту, ведення

<p>змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>	<p>наочні методи: 1) ілюстрування, 2) демонстрування, 3) спостереження; практичні методи: 1) дослідні роботи, 2) лабораторні роботи, 3) робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату; комп'ютерні та мультимедійні методи: 1) використання мультимедійних презентацій, 2) ☐ дистанційне навчання.</p>	<p>словника, екзамен. ☐ розв'язування тестів</p>
--	--	---

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 1	50	50	30
ПРН 2	50	50	30
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми оцінювання							
	Опитування		Виконання лабораторних робіт та їх захист		Ведення конспекту		Виконання завдань самостійної роботи (анатомічний словник)	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
ПРН 1	0	7	0	4	0	1	0	3
ПРН 2	0	7	0	4	0	1	0	3

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- опитування (шкала та критерії оцінювання; min - max) (0-7);
- виконання лабораторних робіт та їх захист (шкала та критерії оцінювання; min - max) (0-4) і ведення конспекту (0-1);
- виконання завдань самостійної роботи (шкала та критерії оцінювання; min - max) - у вигляді реферату - (0-3).

Семестровий контроль – оцінювання рівня засвоєння здобувачем вищої освіти всього обсягу навчальної дисципліни проводиться у формі заліку.

Шкала та критерії оцінювання опитування (складання тестів) для здобувачів вищої освіти

Розподіл балів	Критерії оцінювання
7	Показано знання основного матеріалу теми на 90-100%. Показано всебічні, систематичні і глибокі знання матеріалу теми. Засвоєно взаємозв'язок основних понять теми та їх значення для майбутньої професії. Проявлено творчі здібності у розумінні та використанні теоретичного матеріалу.
5-6	Показано знання основного матеріалу теми на 74-89%. Показано достатнє знання матеріалу теми. Проявлено систематизований характер знань з питань теми. Відповіді на питання не повні.
3-4	Показано знання основного матеріалу теми на 60-73%. Показано низькі знання основного матеріалу теми. Відповіді на питання не повні. Допущено помилки у виконанні передбачених програмних завдань.

2	Показано знання основного матеріалу теми на 40-59%. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
1	Показано знання основного матеріалу теми 35-39%. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
0	Відсутність здачі або показано знання основного матеріалу теми до 35%.

Шкала та критерії оцінювання виконання лабораторних робіт та їх захист
для здобувачів вищої освіти

Розподіл балів	Критерії оцінювання
3-4	Виконано на 90-100%. Показано всебічні, систематичні і глибокі знання матеріалу теми. Засвоєно взаємозв'язок основних понять теми та їх значення для майбутньої професії. Проявлено творчі здібності у розумінні та використанні теоретичного матеріалу.
2	Виконано на 74-89%. Показано добрі знання матеріалу теми. Засвоєно взаємозв'язок основних понять теми та їх значення для майбутньої професії.
1	Виконано на 60-73%. Показано достатнє знання матеріалу теми. Проявлено систематизований характер знань з питань теми.
0.5	Виконано на 35-60%. Показано низький рівень знання матеріалу теми.
0	Не виконано або виконано до 35%. Відсутність знань основного матеріалу теми або не виконував.

Шкала та критерії оцінювання ведення конспекту
для здобувачів вищої освіти

Розподіл балів	Критерії оцінювання
1	Конспект викладений лаконічно, послідовно. Оформлення роботи відповідає на 75-100%.
0,5	Конспект викладений лаконічно, послідовно, але містить не послідовності та упушені дані або не відповідають дійсності. Оформлення роботи відповідає на 35-74%.
0	Конспект відсутній або тема розкрита не достатньо. Оформлення роботи відповідає на 0-35%.

**Шкала та критерії оцінювання виконання реферату
для здобувачів вищої освіти**

Розподіл балів	Критерії оцінювання
3	Матеріал викладений широко, послідовно, є актуальним. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт. Показано всебічні, систематичний і глибокий аналіз матеріалу теми, взаємозв'язок основних понять теми та їх значення для майбутньої професії. Проявлено творчі здібності у розумінні та використанні теоретичного матеріалу.
2	Матеріал викладений достатньо, послідовно, є актуальним. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт. Показано достатній аналіз матеріалу теми. Проявлено систематизований характер знань з питань теми. Відповіді на питання не повні.
1	Матеріал викладений лаконічно. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт. Показано не повний аналіз основного матеріалу теми, допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
0	Відсутність реферату.

9. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи студентів				Разом по темі
	ведення конспекту лекцій	виконання лабораторних робіт та оформлення зошита	опитування	завдання самостійної роботи (реферат)	
I семестр					
Тема 1. Загальні методи фізіологічних досліджень.	1	3	7	3	14
Тема 2 . Дослідження системи крові.	1	3	7	3	14
Тема 3. Дослідження системи кровообігу.	1	3	7	3	14
Тема 4. Дослідження дихального апарату.	1	3	7	3	14
Тема 5. Дослідження системи травлення та обміну речовин.	1	3	7	3	14
Тема 6. Дослідження сечостатевого апарату.	1	4	7	3	15
Тема 7. Дослідження нервової системи та аналізаторів.	1	4	7	3	15
Разом	7	23	49	21	100

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Перелік інструментів та обладнання необхідні для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчальна лабораторія нормальної та патологічної фізіології тварин.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Камбур М.Д. та ін. Фізіологія тварин. Вінниця: Нова книга, 2008. 424 с.
2. Науменко В.В., Дячинський А.С., Демченко В.Ю. та ін. Фізіологія сільськогосподарських тварин. К.: сільгоспосвіта, 1994. 512 с.
3. Физиология сельскохозяйственных животных. Голиков А.Н., Базанова Н.У., Кожебеков З.К. и др.: под ред. А.Н. Голикова. М.: Агропромиздат, 1991. 432 с.
4. Георгиевский В.И. Физиология сельскохозяйственных животных. М.: Агропромиздат, 1990. 511 с.
5. Мазуркевич А.Й., Замазій М.Д. Практикум з фізіології с.-г. тварин
6. Клінічна діагностика хвороб тварин / В.І. Левченко, В.В. Влізло, І.П. Кондрахін та ін.; за ред. В.І. Левченка і В.М. Безуха. - Біла Церква, 2017. - 544 с.
7. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / В.І. Левченко, В.В. Влізло, І.П. Кондрахін та інші.; За ред. В.І. Левченка.– Біла Церква, 2004. – 608 с
8. Мазуркевич А.Й., Камбур М.Д., Замазій А.А. та ін. Фізіолого-біохімічні показники організму тварин. Навчальний посібник. Суми: В-во П. П. Віннич. 2011. 132 с.

Допоміжні

1. Методи лабораторної клінічної діагностики хвороб тварин: навчальне видання / В.І. Левченко, В.І. Головаха, І.П. Кондрахін та ін.; за ред. В.І. Левченка. – К.: Аграрна освіта, 2010. 437 с.
2. Влізло В.В., Слівінська Л.Г., Максимович І.А., Леньо М.І., Галяс В.Л. Лабораторна діагностика у ветеринарній медицині (довідник). – 2-ге видання, перероблене і доповнене. Львів: Афіша, 2014. 152 с.
3. Слівінська Л.Г., Федорович В.Л., Драчук А.О. та ін. Неврологічне дослідження собак та котів. Львів, 2018. 169 с.
4. Карпуть И.М. Гематологический атлас сельскохозяйственных животных. Минск: Ураджай, 1986. 160 с.
5. Кондрахин И.П., Курилов Н.В., Малахов А.Г. и др. Клиническая лабораторная диагностика в ветеринарии. М.: Агропромиздат, 1985. 245 с.
6. Кудрявцев А.А., Кудрявцева Л.А. Клиническая гематология сельскохозяйственных животных. М.: Колос, 1974. 168 с
7. Цвіліховський М.І., Бондар В.О., Якимчук О.М., Маринюк М.О. Практикум з клінічної діагностики хвороб тварин. Київ, ДЦ Копрінт. 2017. 307 с
8. Уша Б.В., Фельдштейн М.А. Клиническое обследование животных - М.: Агропромиздат, 1986. – 303 с.

Інформаційні ресурси

1. Фізіологія тварин.: Підручник для ВНЗ I-IV р.а - Мазуркевич А.Й. та ...
<https://books.google.com> › books › about › Фізіологія_тварин
2. Фізіологія сільськогосподарських тварин - Підручник ...uchebniks.net › book
› 77-fiziologiyasilskogospodarskix-tvarin-pidruchnik-
...[http://biph.kiev.ua/fiziol/2006_V.52/Fiziologichnyi%20Zhurnal%2052\(2\)_2006_223-237.pdf](http://biph.kiev.ua/fiziol/2006_V.52/Fiziologichnyi%20Zhurnal%2052(2)_2006/Fiziologichnyi%20Zhurnal%2052(2)_2006_223-237.pdf)
3. http://jvm.kharkov.ua/sbornik/101/7_48.pdf
4. <https://www.yakaboo.ua/anatomo-fiziologicheskie-osobennosti-svinej-i-patologoanatomicheskoe-vskrytie-ih-trupov-uchebnoe-posobie.html#tab-description>
5. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
6. www.dnsgb.com.ua – Національна Наукова Сільськогосподарська Бібліотека Національної Академії Аграрних Наук